SVOBODA · СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY · УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 237. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 15, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 237. РІК XCIX.

У Вашінґтоні протестували проти статті в американському тижневику

Вашінґтон (Бюро УНС). — Тут у середу, 9-го грудня, члени української громади в полудневих годинах демонстрували перед головною квартирою тижневика „Ю. Ес. Нюз енд Ворлд Ріпорт", в якому з датою 30-го листопада появилася стаття пера Стівена Будянського під назвою „В здоровому схопленні великої національної ідеї", в якій він написав: „Шукаючи за романтичними легендами, щоб піднести престиж свого нововіднайденого націоналізму, українці плекають гнів обожнюванням козацького гетьмана із XVII століття Богдана Хмельницького, кровавого опортуніста, який убивав греко-католицьких священиків, поляків і жидів, ошукував селян, які станули по його стороні, і підписав договір з московським царем".

Українські демонстранти роздавали летючки та носили відповідні транспаранти в полудневих годинах, коли сотки урядників та працівників редакції і відвідувачів проходило поруч бюр тижневика.

Евген Іванців, головний радний УНС, директор бюра УНС у Вашінґтоні, заявив редакторові Дон Берові, що стаття не є лише коментарем на тему політики в Україні, але автор її заатакував одного із героїв української історії і український нарід в загальному. Українська спільнота не може на таке дозволити, тим більше, що подібне атакування українців доводиться читати також в іншій американській пресі. Редактор заявив у відповідь, що редактори тижневика підтримують автора статті і не бажають зустрічатися з представниками української громади.

Редактор Дейвид Ґерґен, який дістав в руки летючку українців, заявив, що він нічого не знає про цю статтю, але розгляне справу.

В УКРАЇНІ

(Із повідомлень УНІАР)

Київ. — Кабінет Міністрів України утворив експертну комісію на чолі з головою Державного комітету нафти і газу Ковалком для розгляду на основі конкурсу пропозицій чужоземних фірм і компаній, щодо будівництва нафтових припортових терміналів, нафтопроводів і газопроводів.

Київ. — У спілці письменників України відбулася зустріч керівників засобів масової інформації міста з віцепрем'єр-міністром України Миколою Жулинським. Керівники вимагали державної підтримки для засобів масової інформації.

Харків. — Преставник Президента у Харківській області Олександер Масельський видав розпорядження про основи соціяльної забезпеки інвалідів. Зокрема, кожне підприємство міста зобов'язане приймати до роботи певну кількість інвалідів. Підприємства — порушники будуть покарані грошовим стягненням.

Барахти, Київщина. — Тут було вшановано пам'ять відомого українського правозахисника поета Юрія Литвина. Він помер 4-го вересня 1984 року в таборі особливого режиму у селі Кучино Пермської области. У селі де народився Юрій Литвин посвячено хату матері поета, уфундовану коштом трускавецького „Меморіялу". Зі спогадами про поета-правозахисника виступали колишні політв'язні. Три роки тому 19-го листопада прах Юрія Литвина було перепоховано на Бойковому цвинтарі в Києві.

Київ. — Минулого місяця віце-прем'єр України Юлій Йоффе, перебуваючи в Москві домовився з керівництвом Російської Федерації щодо стабілізації ситуації у паливно-енерґентичному комплексі. Вирішено, що Україна купить у Росії 40 біл. рублів за курсом, що діє між купоном і рублем, для сплати за нафту та нафтопродукти. За словами Йоффе, до України вже почала надходити російська нафта. За два дні надійшло 100,000 тонн нафти.

Київ. — Президент України Леонід Кравчук своїм розпорядженням визначив ряд заходів, спрямованих на конкретну допомогу інвалідам: ремонт житла, придбання палива, одягу, збір коштів, безкоштовні обіди тощо. Ці питання мають оперативно вирішувати організаційні комісії при Кабінеті Міністрів України, Раді Міністрів Республіки Крим, державних адміністраціях областей, міст Києва та Севастополя.

Київ. — Відбулося підписання угоди про відкриття американського культурного центру. За угодою, передається у винайм Інформаційному аґенстві ЗСА весь перший поверх видавництва „Веселка", площею майже 700 квадратних метрів. Від імени державного секретаря ЗСА угоду підписав амбасадор Роман Попадюк, а Василь Василашко, головний редактор видавництва — від „Веселки". Угоду підписано до кінця жовтня 2002 року.

Одеса. — Місцева група Одеської організації Міжнародна амнестія відбула засідання, на якому обговорювано справу створення в Одесі відділення Міжнародного товариства прав людина. На засіданні створено ініціятивну групу в складі 13-ти осіб. До неї увійшли юристи — члени Одеської групи Міжнародної амнестії.

Хмельницьке. — Проблеми соціяльно-економічного розвитку міста обговорювалося на зустрічі депутатів міської і обласної Рад. Учасники зустрічі відзначили, що у житті міста помітні деякі позитивні зрушення, зокрема, збудовано більше, ніж торік, житлових приміщень, направлено чимало вулиць, відкрито п'ять нових фірмових продовольчих крамниць. Майже немає проблем із забезпеченням міста продуктами харчування. Плянується поставити пам'ятники Тарасові Шевченкові та Богданові Хмельницькому.

Полтавщина. — Місцева бюрократія бльокує Закон України про фармерство. Ці хто бажають отримати землю, не може через бюрократичні перепони. Протягом останніх тижнів до полтавського районного суду почали надходити заяви-скарги від фармерів, які вимагають покласти край сваволі бюрократії.

Харків. — Тут відбулися Сковородинські педагогічні читання, присвячені 270-річчю з дня народження філософа, поета і просвітителя Григорія Сковороди.

Рішатимуть про прийняття України до Ради Европи

Київ (УНІАР). — Звернення про надання членства в Раді Европи Албанії, Естонії, Латвії, Литві, Румунії, Росії, Словенії та Україні розглядалися на засіданні комітету Парляментської асамблеї Ради Европи для стосунків з европейськими країнами — нечленами Ради Европи.

Остаточно питання про прийняття до Ради Европи нових членів вирішуватиметься на черговій сесії Парляментської асамблеї. У засіданні міжнародного форуму брала участь делеґація Верховної Ради України на чолі з Василем Дурдинцем. У понеділок, 7-го грудня, українська делеґація повернулася з Парижа до Києва.

Протестують проти насильницьких дій

Луцьк (УНІАР). — Прокурор области М. Косюта та начальник обласного Управління внутрішніх справ В. Бородчук оприлюднили спільну заяву з приводу спроби захоплення Свято-Покровського собору 2,000 прихильниками УПЦ Київського Патріярхату.

У заяві сказано: „Будучи прихильниками єдиної Української Православної Церкви з центаром у Києві, ми водночас рішуче за те, щоб усі релігійні проблеми вирішувалися на законній підставі, а не насильницькими методами". У заяві нагадується, що рішення православних віч та зборів не мають юридичної сили. Автори заяви звертаються до вірних обох громад з проханням проявити стримання і християнське милосердя та відмовитися від насильницьких дій.

Пікетують телевізійний центр в Одесі

Одеса (УНІАР). — В неділю, 6-го грудня, Товариство Чорноморського Гуляйпільського Козацтва, а також представники Української Республіканської Партії, Української Консервативної Республіканської Партії, Союзу Українок та Товариства „Південна Громада" перевели пікетування приміщення одеського обласного телебачення.

Вони вимагали припинити антиукраїнську кампанію, практивковану окремими каналами Одеської телевізійної станції. Лунали також заклики звільнити голову одеського телевізійного центру Петра Зарічанського.

Якими будуть наступні вибори?

Київ (УНІАР). — У листопаді цього року вчені Інституту соціології Академії Наук України провели в Київській, Чернігівській, Дніпропетровській та Львівській областях опитування: якій з 15-ти партій віддають перевагу майбутні виборці. Результати показали, що більшість — майже 75 відс. не змогли визначитися. З них 36 відс. ще не вибрали партію, 9 відс. не голосували б ні за одну з них. Майже третина потенційних виборців — 31 відс. відповіли, що не будуть брати участи у виборах. Інші 24 відс. розподілилися між 15-ма партіями та об'єднаннями в такий спосіб: найбільшу кількість голосів зібрав Рух — 7 відс., по 5 відс. — Партія Зелених, Демократична Партія та Українська Республіканська Партія, 4 відс. — Партія Демократичного Відродження України, 3 відс. — Соціялістична Партія, по 1 відс. — об'єднання „Нова Україна" та „Народна Партія України". Інші вісім партій не зібрали навіть одного відсотка прихильників. Ці цифри свідчать про те, що люди просто не знають ні програм існуючих партій, ні їхніх намірів. Якщо ця тенденція збережеться і надалі, майбутні вибори або не відбудуться взагалі, або знову перетворяться на змагання особистостей, симпатій та антипатій, а не партійних програм.

Новацтво виконало добре діло

Пластунки під час апелю.

Нюарк, Н. Дж. (Таня Ракоча). — Новацтво Нюарку і повіту Морріс, особливо 24-те гніздо новачок, „Лісова поляна", і третє гніздо новаків „Лісові мандрівники", виконали добре діло у формі продажу аптечок. Весь дохід, 750 дол., був призначений на ремонт новацького табору на „Вовчій тропі" в Іст Четамі, Н.Й.

Цю суму передано Марійці Величковській, членкині Крайової таборової комічії, під час пластового апелю з нагоди Свята 1-го Листопада.

Голова КПС Ольга Кузьмович поґратулювала пластунам за добре діло.

НОВОРІЧНА ЗУСТРІЧ В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки запрошує на зустріч Нового року 31-го грудня о год. 9-ій вечора. Адреса УІА — 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку. Гарячий буфет, солодке і напої. Буде музика. Датки — 75 дол. від особи. Зголошуватися слід телефонічно на число (212) 288-8660.

Президент Єльцин і законодавці досягнули компромісу

Москва. — У попередніх числах „Свобода" вже повідомляла про ситуацію, що склалася на 7-му З'їзді народних депутутів Росії. Після того, як законодавці відкинули запропоновану президентом кандидатуру Єґора Ґайдара на пост прем'єр-міністра, Єльцин виступив на з'їзді з відвертою погрозою на адресу консерватистів. Він заявив, що буде домагатися загальнонародного референдуму про довір'я теперішнього складові з'їзду. Як відомо, вибраний у 1990 році З'їзд народних депутатів Росії складається на 90 відсотків з колишніх комуністів високих ранґів. Єльцин поставив питання руба: народ сам повинен вирішити — бути Росії прогресивною президентською чи реакційною парляментарною республікою.

На рішучу поведінку Єльцина дупутати відповіли не менш рішучим кроком — більшістю голосів було прийнято мораторій на будь-які референдуми про довір'я до органів влади. Таким чином, конфлікт між реформаторським керівництвом країни і реакційною частиною законодавців на чолі з головою Верховної ради Русланом Гасбулатовим дійшов до останньої межі.

Однак у суботу, 12-го грудня, було досягнуто компромісу. Єльцин і Гасбулатов дійшли до згоди в питанні обрання нового прем'єр-міністра. Як підкреслив Єльцин, на цей раз вдалося обійтися „без перевороту й антиконституційних дій".

Компроміс полягає в тому, що депутати мають проголосувати за сім кандидатур на пост прем'єра. Президент Єльцин відтак вибере одного з трьох, за яких висловилася більшість депутатів. Далі ту кандидатуру має затвердити з'їзд. Якщо її підтримає менше, ніж 521 парляментарист, то президент зможе призначити Ґайдара чи іншого кандидати виконуючим обов'язки прем'єра на наступний термін.

Компроміс також передбачає, що Єльцин відмовиться від проведення референдуму до квітня 1993 року, тобто до часу чергового з'їзду.

СВЯТО ЯЛИНКИ В УІА

Ню Йорк. — Українське Лікарське Товариство Північної Америки, відділ Метрополії Ню Йорк — Ню Джерзі та Товариство Українських Інженерів Америки влаштовують традиційне свято різдвяної ялинки з гостинним виступом фолкьорного ансамблю „Обереги". Свято відбудеться 19-го грудня о год. 5:30 вечора в Українському Інституті Америки, 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку. Після програми — буфет та напої (відкрита бара). Вступ — 20 дол. від особи, для гостей віком до 16-ти років вступ вільний. За інформаціями звертатися до д-ра А. Баранецького (201) 736-5916.

У СВІТІ

В ЧЕТВЕР, 10-го грудня, в Брюсселі розпочалася зустріч міністрів оборони країн НАТО, на якій мова йшла про можливість воєнного втручання в конфлікт на Балканах. Уряди европейських країн все більше побоюються, що боснійський конфлікт може з реґіонального перерости в міжнародний. Це може початися відразу після того, як воєнні дії заторкнуть Косово, 90 відсотків населення якого складають албанці. Тепер беоґрадські власті переселюють в Косово сербів, прагнучи довести кількість сербського населення в цьому краї щонайменше до 40 відсотків. Існує велика ймовірність, що у нову війну, якщо вона спалахне, втягнуться Греція і Туреччина. Міністер закордонних справ Голяндії Ґанс ван ден Броєк заявив, що „якась форма воєнного втручання стає неминучою".

В ЧЕТВЕР, 10-ГО ГРУДНЯ, в Моґадішу, столиці Сомалії, сталася перша сутичка між міжнародними миротворчими силами і місцевим населенням. Вантажне авто з сомалійцями на великій швидкості намагалося переїхати через лінію контролі, яку охороняли французькі парашутисти. Як і було заздалегідь узгоджено з американським командуванням, десантники чужинецького леґіону відкрили вогонь. Авто, втративши управління, вдарилося в стіну, у висліді двоє самолійців вбито, семеро ранено.

В ЧЕТВЕР, 10-ГО ГРУДНЯ, у Преторії після тримісячної перерви зустрілися президент Південно-Африканської Республіки де Клерк і лідер зулюської партії Інката Манґосуту Бутелезі. Після закінчення переговорів обидва заявили, що країна готова до багатопартійної конференції щодо майбутнього ПАР і нової конституції. Раніше уряд мав сепаратні переговори з Африканським національним конґресом. Було досягнуто домовлености про участь АНК в багатопартійній конференції.

ЗГІДНО З ДАНИМИ, оприлюдненими газетою „Файненшнл Таймс", в Болгарії зброю і воєнну техніку виготовляють 70 підприємств. Їхня продукція якістю не поступається перед західніми стандартами. Відомо, що болгарська воєнна індустрія працювала не стільки на свою армію, скільки на експорт, озброюючи, зокрема, Лібію й Ірак. Ембарґо ООН на продаж зброї антидемократичним режимам на Близькому Сході завдало удару болгарському військово-промисловому комплексу. На складах країни зібралося нереалізованої продукції на 800 міл. дол. Якщо воєнні підприємства різко зменшать виробництво, це загрожує втратою праці 100 тисячам робітників.

АРАБСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ на вашінґтонських переговорах зробили собі день вакацій — для відзначення 5-річчя початку „інтифади", загального палестинського повстання. „Це не бойкот переговорів, а тільки данина поваги нашому народові", — заявила представник палестинців Ганан Ашраві. Спостерігачі відзначають, що ізраїльтяни, боячись збайдужіння арабів до діялогу, натякнули на можливість повернення Ґолянських пагорбів.

ТІЛЬКИ ВІД НЕДІЛІ, 6-го грудня, 5,000 втікачів перейшли через кордон з Таджикістану до Афганістану. А за два останні тижні їх уже зібралося у прикордонному місті Кошмі 62,000 осіб. В Афганістані таджицьким втікачам надають допомогу працівники місій ООН і Міжнародного Комітету Червоного Хреста.

БИЛЛ КЛІНТОН ПРИЗНАЧАЄ ЩЕ ДВОХ ЧЛЕНІВ НОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Литт-Рок, Арканзо. — В неділю, 13-го грудня, президент-елект Билл Клінтон повідомив про два нові призначення у своєму майбутньому кабінеті. Ці два пости мають першорядне значення, бо від них великою мірою буде залежати політична орієнтація адміністрації президента-демократа. Мова йде про міністра торгівлі і керівника канцелярії Білого Дому.

Керівником канцелярії Клінтон призначив бизнесмена з Арканзо Томаса Мак Ларті, з яким його в'яжуть дружні стосунки ще від дитинства. Міністром торгівлі став адвокат Роналд Бравн, який дотепер був головою національного комітету Демократичної партії.

Як коментує „Ню Йорк Таймс", притягнення Клінтоном свого давнього товариша до такої відповідальної роботи, як керівництво канцелярією Білого Дому означає радикальну зміну політичного значення цієї посади. Новий президент дав до зрозуміння, що на цьому пості має перебувати особа, яка була б здатною „невтралізувати пристрасті" і зводити докупи різні думки і погляди. До цього часу 46-річний МакЛарті був головою правління компанії Аркла, яка переробляє природній газ.

Віддавши пост міністра торгівлі чорному Роналду Бравну, Клінтон виконав свою обіцянку зробити новий кабінет міністрів „таким представницьким, як сама Америка". Спостерігачі відзначають, що Клінтон мав за що віддячуватися Бравну, оскільки той зумів об'єднати задля Клінтонової премоги всі фракції Демократичної партії, які, як відомо, ставилися до кандидата з Арканзо не однаково.

Бравн тепер працює в одному з найбільш впливових адвокатських бюрів у Вашінґтоні. Воно знане своєю лоббістською діяльністю на користь чужинецьких компаній і саме ця обставина може зашкодити Бравнові під час затвердження його кандидатури в Конґресі.

НОВОРІЧНА ЗАБАВА ПЛАСТУНІВ

Іст Ґановер, Н.Дж. — Тут 31-го грудня в готелі „Рамада", дорога ч. 10, пластовий курінь „Орден Хресгоносців" влаштовує Новорічну забаву з бенефісом на пластову оселю „Вовча Тропа". Гратимуть оркестри „Кришталь" та „Фата Морґана". О год. 7:30 вечора — вечеря, о 10-ій — забава. Відкрита бара. Оплата: до 23-го грудня — 80 дол. за вечерю, забаву та напої. 40 дол. — за забаву та напої. Для тих, хто купуватиме квитки при вході — 45 дол. за забаву та напої. За інформаціями слід звертатися до Тиміша Ганкевича (914) 476-9227 або телефонувати до Рамада готелю (201) 386-5622. Збиратимуть додаткові датки на „Вовчу тропу".

В АМЕРИЦІ

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон минулого тижня почав конкретно оформлювати свій Уряд, починаючи від економістів — кваліфікованих знавців, які добре обізнані з Вашінґтоном і нюйоркським Волл Стрітом, що допоможуть йому здійснити його виборчі обіцянки — основну економічну зміну. На думку аналітиків Б. Клінтон дібрав осіб на чолі з тексаським сенатором Ллойдом Бентсеном на пост секретаря скарбу, щоби вказати всім, як серйозно він бере справу економіки та зменшення державного дефіциту. Співпрацівниками Л. Бентсена новообраний Президент призначив конґресмена Леона Панетту з Каліфорнії на директора бюра бюджету і менаджменту Білого Дому, М. Аліс Рівлін на його заступника, Роджера Алтмана, колишнього банкіра на заступника секретаря скарбу та Роберта Рубіна як старшого економічного дорадника.

У ВАШІНҐТОНІ ФЕДЕРАЛЬНА комісія комунікації одобрила нову мікро-хвилеву техніку, яка зможе одночасно передавати програми на десятках телевізійних каналів, телефонічних сполучень та цілий ряд іншої інформації. Ця нова система, як твердять технічні експерти, може стати загрозою для каблевої телевізії, яка досі втішається майже виключною монополією. Однією із переваг нової техніки буде те, що не буде потрібно витрачати мільйони долярів на закупування каблів і допровадження їх до кожної хати в місті, ціну яких опісля мусять покривати клієнти.

ЗГІДНО ЗІ ЗАЯВОЮ ФЕДЕРАЛЬНИХ контролерів, рік 1992 буде одним з найкращих років для банкової індустрії. У наслідок цього, вони твердять, менше фінансових інституцій буде в клопотах в 1993 році, навіть коли брати під увагу нові правила, що мають увійти в життя наступного тижня. Офіційні чинники твердять, що солідний зарібок в сумі 8.5 біл. дол. у квартали, який закінчився з кінцем вересня, є наслідком строшіших законів, тіснішого нагляду та найбільш важливого — найкращого відсоткового клімату за останні десятиліття.

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ Вілліям Ґеррісон, який на прохання губернатора Каліфорнії Піта Вілсона вивчав дії ґвардійців під час заворушень в Лос Анджелесі, заявив, що цим діям бракувало професійности. Ґварділя була слабо зорганізована, частина тих груп ґвардійців, що першими прибули на місця подій не мали найконечнішого для припинення безпорядків — сльозоточивого газу і плястмасових щитів, що захищають від каміння. Генерал-майор Роберт Громер, який командував ґвардійцями в Лос Анджелесі, прокоментував зроблений Ґаррісоном висновок, що формації Крайової ґвардії не мали достатнього вишколу, бо до того часу їх викликали тільки для допомоги у випадках стихійного лиха — землетрусів і повеней.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ на Фльориді помер колишній губернатор і головний суддя стейту Ню Джерзі Ричард Гюз. За часів урядування Р. Гюз призначив американських українців Марселя Ваґнера та Михайла Карибиника суддями, а Василя Ґураля асистентом стейтового прокуратора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Хронічна криза у Москві

Політична ситуація у Росії не має паралелі ні в одній іншій державі світу. Ніде у світі нема такого, щоб парлямент воював проти обраного народом президента і намагався повалити його почерез упадок створеного президентом уряду. Створилася у Росії з її столицею Москвою парадоксальна ситуація, що конфлікт крутиться ніби довкола особи прем'єра міністра Єгора Ґайдара, економіст , — насправді опозиція ,,твердих" комуністів прагне провалити всю економічну реформу, яка змагає до переходу на вільний ринок. 1-го грудня цього року розпочався З'їзд народних депутатів, найвища законодатна установа. Внесок на висловлення недовір'я президентові Борісові Єльцинові перепав. Тоді почали радити над такою зміною конституції, щоб кожна персональна зміна в уряді мусіла дістати апробату З'їзду. Боріс Єльцин виголосив у минулу п'ятницю коротку, але дуже різку промову, перестерігаючи, що коли З'їзд змінить конституцію з обмеженням прав його і уряду — він штовхне країну в хаос. Незважаючи на ту пересторогу — в минулу суботу делеґати з-посеред усіх 1,041 голосували за зміну конституції — не стало тільки одного голосу, щоб той опозиційний внесок перейшов. Це було дійсно — як висловився один з делеґатів — ,,Пиррова перемога" Єльцина, яка все ж дала йому змогу далі урядувати.

Можна собі уявити, що в такій ситуації, у такій атмосфері, важко працювати і переводити таку складну реформу, як приватизація державних підприємств, боротьба проти інфляції, реґулювання цін, заспокоювання мінімумом допомоги безробітним і т. п. Єльцин — реаліст і зручний тактик. Він ішов на компроміси і радий би наладнати співпрацю із законодатною установою. З його дотеперішньої діяльности та з характеристики його особи, яку роблять знавці відносин у Москві, виходить, що він не є амбітником типу комуністичних диктаторів, включно з Міхаїлом Ґорбачовим, і що він дійсно наставився на переведення демократизації в Росії, яка неможлива без економічної реформи. Гра йтиме далі і, як доказав досвід останніх літ, місяців, днів, Москва є невичерпним джерелом щораз нових несподіванок. Пригадати часи Ґорбачова. Він теж мав опозицію, лявірував посеред цих, які наполягали на приспішування ,,перебудови" і тими, які ніякої зміни не хотіли. І. Ґорбачов, як тепер Єльцин, довгий час не мав суперника до влади, поки не став ним Боріс Єльцин.

Сила Єльцина у тому, що він не має рівного йому форматом і повагою суперника, поки не став ним Єльцин. Пригадуємо, якою популярністю втішався Ґорбачов у міжнародному світі, як особливо Вашінґтон вбачав у ньому ґаранта стабілізації на Сході Европи, аж поки ,,путч" у серпні минулого року загирив його славу державного мужа. Єльцин не має тепер суперника до влади.

Ми, українці, не повинні радіти, що в Москві члени З'їзду народних депутатів побилися у поротьбі за трибуну, щоб швидше виголосити промову. Ми не повинні радіти, що там політичний і економічний хаос. В інтересі України є стабілізація тамошніх відносин. В інтересі України є збереження Єльцина при владі. Російська Федерація все одно довго не втримається. Мусулманські країни, особливо ті на Сибірі, скорше чи пізніше відірвуться й Росія перестане бути імперією від Балтики по Тихий океан. Україна і ніхто ззовні — хіба тільки такі мусулманські держави, як Іран — не має впливу на ті внутрішні відносини Російської Федерації. Нас турбує сучасний заколот в Росії у її столиці Москві, бо кожний хаос грозить неприємними несподіванками.

В Україні невесело. Економічний стан у порівнянні з кількома місяцями раніше — не погіршився. Люди бідують, нема ніякої рівноваги між цінами і заробітками. Все ще покутує погана психологічна спадщина комунізму. А втім, при всій тій мізерії, коли в Москві ціни на всі продукти і товари дешевші, як в Україні, політична ситуація України куди краща. Там нема конфлікту між Президентом і Верховною Радою, а як є різниці поглядів, як є критика, то знаходиться злагода.

У біді пізнається людину — і ми ніколи не думали, що в біді розпізнається різницю між психічною настановою українців і росіян. І в Україні є ,,мафії", і в Україні є злочинні спритні люди, які вміють збагачуватися, коли народ бідує, але загал української спільноти куди терпеливіший, як люди в Росії. Останні публічні заяви Президента Кравчука і прем'єра Кучми, які не скривали неґативів української дійсности, дають надію, що воно зміниться. Зміниться на краще і ті, які не бачать держави в Україні, бо тамошній ідеологічний клімат інший і матеріяльна біда, будуть соромитися.

Володимир Яців

НАПРУЖЕННЯ У СХІДНЬОЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

I

Колишні комуністичні активісти, після упадку їхніх однопартійних урядів в окремих східньоевропейських країнах, стараються захопити владу у своїх країнах. Вони вважають, що їм, як професійним політикам, буде набагато легше керувати державними справами, як їхнім противникам-демократам, яким потрібно буде певного періоду часу, щоб випрацювати плян відбудови країни, знищений центрально-адміністративною системою московського зразка. На їхню думку, демократам треба буде довшого часу, щоб здобути довір'я його власного народу, який переживає глибоку економічну кризу, з якої тяжко буде вийти, і перейти на здорову ринкову систему господарювання.

У зв'язку з такою активністю колишніх комуністичних активістів на всіх відтинках господарського і суспільно-політичного життя, насувається питання, — чи вони будуть продовжувати свою активність в тому напрямку, щоб завернути до системи, яка знову запевнила б їм вигідне життя. У зв'язку з такими можливими плянами, народи цих колишніх сателітних держав Совєтського Союзу, стараються протиставитись таким активностям колишніх лідерів Комуністичної партії.

Подібна загрозлива ситуація створилась також у колишніх совєтських республіках. Суспільство чимраз більше попадає у внутрішньо-етнічні конфлікти, хоча телевізійні програми в цих дев'ятьох колишніх республіках інформують громадян, що таких поважних етнічних конфліктів немає у республіках. Такі телевізійні передачі, якими співпродуцентами є американські і російські компанії, вказують на різниці в поглядах, які стосуються до сусідських взаємин між Україною і Росією. Такі програми виготовлені цими співпродуцентами — відмінні від звідомлень, що їх подає західня інформаційна служба. У цих програмах російські демократи сильно натискають на українських політиків, як також на російських шовіністів, щоб знайти дорогу до порозуміння у так важливих справах, які в інтересі обох народів.

Однак не треба забувати, що російські демократи-патріоти московської імперії, ніколи не стануть ідейними демократами західнього зразка. Вони сьогодні прийняли демократичну маску, у зв'язку з катастрофічною економічною і політичною кризою, яка створилася після упадку Совєтського Союзу, який був тим імперіялістичним знаряддям Росії, щоб втримати імперію. У зв'язку з такою ситуацією, яка створилась, можна б запитати, чи такі програми можуть мати вплив на стосунки, між цими двома сусідніми народами.

Група експертів, яка працює на цьому важливому відтинку вважає, що ці програми можуть мати вплив на сусідські взаємини, але не рішаючий в справах першого значення. Експерт у тих справах Гелен Коббан каже, що у своїх дослідженнях, після сімох років в Лебаноні, зваживши розклад модерного суспільства, можна сподіватись етнічних зударів, соціяльних зрушень в окремих країнах, і вважає, що такий процес в тому 1992 році відбувається у колишній Юґославії.

Однак деякі політичні аналітики, в тому і Гелен Коббан, побоюються, що ця ненависть між цими двома сусідніми народами, українським і російським може вплинути на членів колишнього Совєтського Союзу, і допровадити до непобажаного зудару, який може мати не абиякий неґативний вплив на інші східньоевропейські країни. Вони підкреслюють, що стосунки українсько-російські напружені, та що Україна є тим реґіоном, де такий процес може початись. Від упадку совєтської імперії і проголошення самостійної незалежної української держави почалася ця шалена кампанія російських імперіялістів усіх політичних переконань, включно і демократичних, проти руху за українську самостійність.

Закінчення буде.

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

М. Ольшанського вшановано ,,Братським Союзовцем" 1992 року"

Михайла Ольшанського вшановано ,,Братським Союзовцем 1992-го року".

У суботу по полудні, 17-го жовтня ц.р., у залі при церкві свв. Володимира і Ольги в Чикаґо, відбулися організаційні збори Окружного Комітету Чикаґо. Були присутні члени УНС включно з головним секретарем Володимиром Соханом, головною заступницею предсідника Ґльорією Пашен, головою Окружного Комітету Чикаґо Павлом Олексюком, секретарями відділів, делеґатами та організаторами Округи. Під час зборів після слова головного секретаря УНС Володимира Сохана, трапилася приємна несподіванка. Колишнього голову Округи Чикаґо, Михайла Ольшанського, відзначено званням ,,Братського Союзовця 1992 Року".

Висловивши слово про заслуги М. Ольшанського в УНС та в громаді поза УНСоюзом, та прочитавши наґравірований текст із плякети: ,,за його жертвенну працю протягом 42-років для добра УНСоюзу, його членів, громади та української справи", В. Сохан вручив йому плякету від УНС. З ближчої родини на зборах були також його син Іван з невісткою. М. Ольшанський був зворушений цією подією і щиро дякував за таку велику честь.

Від 1987 року УНСоюз, уділяє звання п.н. ,,Братський Союзовець Року" одному членові УНСоюзу, за відмінну братську діяльність в УНС та в громаді поза УНСоюзом. Це є згідно з програмою Крайового Братського Конґресу (,,National Fraternal Congress"), вибору ,,Фратерналіста Року (,,Fraternalist of the Year"), в якій УНС бере участь. Успішний кандидат УНС автоматично стає кандидатом на звання Братського Конґресу.

М. Ольшанського вибрано з-поміж дванадцяти інших союзових кандидатів особливо скликаного комісією, назначеною Головним Екзекутивним Комітетом УНС. Членами комісії були: почесні члени Головного Уряду УНС, д-р Ярослав Падох, Марія Душник та головний радний Володимир Квас.

Тут слідує інформація із протоколу засідання Комісії Українського Народного Союзу для признання звання ,,Братського Союзовця 1992 Року", яке відбулося на ,,Союзівці" 24-го липня 1992 р. У засіданні взяв участь також Андрій Воробець, координатор братської діяльности УНСоюзу. Згідно із уповноваженням Екзекутиви УНСоюзу та шостилітнього традицією Комісія однодушно обрала ,,Братським Союзовцем Року" Михайла Ольшанського, основника й довголітнього секретаря 51-го Відділу Українського Народного Союзу в Чикаґо. Тому, що завдання, вибрати лиш одного з-поміж висококваліфікованих кандидатів, було трудне, комісія дала признання чотирьом іншим союзовцям за заслуги в братській праці. УНСоюз вручить вищеподаним почесну грамоту під час осібних оказій під час року.

Михайло Ольшанський народився 28-го квітня 1908 року у патріотичній священичій родині в Хирові, в Галичині. Батько його був капеляном Української Галицької Армії в часі українсько-польської війни. Покінчивши гімназію у Перемишлі, розпочав студії у Краківському університеті, яких не вспів покінчити. Його заарештували й засудили на три роки в'язниці за протипольську діяльність. Уже на волі продовжував національну підпільну діяльність внаслідок чого його знову арештовано й вивезено до концентраційного табору в Березі Картуській. Після виходу з ув'язнення був якийсь час посадником міста Хирова й головою Українського Допомогового Комітету. Після війни еміґрував до ЗСА, де швидко включився в українську громадську діяльність, зокрема Українського Народного Союзу, в якому зорганізував новий 51-ий Відділ. Після 14-річної діяльности на пості секретаря цього Відділу М. Ольшанський віддав цей пост молодшому членові й допомагає йому й Відділові на пості касира.

Із всеціловідданої союзової праці слід підкреслити, що М. Ольшанський здобув першенство свого Відділу й його іменовано найкращим організатором УНСоюзу. Довший час був головою Окружного Комітету УНСоюзу в Чикаґо, який іменував його своїм почесним членом і головою. Батько Союз нагородив його чотирьома золотими відзнаками зразкового організатора. Його також обрано предсідником об'єднання союзових сеньйорів і постійним членом Клюбу Заслужених Союзовців. Він також дуже активний у шир

(Закінчення на стор. 3)

Олександер Серафин

ПЛЯНИ В АВТОМОБІЛЬНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті ,,Майбутність автомобільної промисловости" надрукованої в ,,Свободі" (ч. 232, 6-го грудня ц. р.) я присвятив увагу запотребуванні на авта у всесвітньому ринку та проблемам, які його затримують. У цій статті бажаю насвітлити деякі головні пляни в автомобільній промисловості протягом наступного десятиліття.

Розвиток автомобільної промисловости протягом цього століття причинив не тільки перетяження вуличного руху у великих містах, як наприклад: Токіо і Лос Анджелесі, але також приніс забруднення довкілля і загрозу нашій плянеті. Справа довкілля — це найбільша проблема автомобільної промисловости. Щоб розв'язати питання, промисловість вже довший час працює над удосконаленням електричної машини. Електричні авта вже виробляє кілька фірм, які також перетворюють існуючі мотори, щоб вони порушалися на природному ґазі чи на батареї.

Найбільшою перешкодою у цьому ділі — це невистачальність батарей, які мають вплив на швидкість і на віддаль, як також і на кошти. Сьогоднішня батерія тяжка, її потрібно довго і часто підживляти і замінювати новою кожних два до три роки коштом понад 2,000 долярів. Багато вже різних фірм працює над розв'язанням проблем з батерією. Одна можлива розв'язка — це соняшна енерґія. Соняшні панелі в покрівлі машини можуть приводити в рух охолодження й інші частини. Лябораторії працюють також над пальними елементами. Директор лябораторії фірми Форда вважає, що коли їм пощастить вони можуть ними користуватись з початком наступного століття.

Виробники автомобілів старатимуться пристосувати свої фабрики до більш різноманітних виробів. Завданням їхнім є зробити фабричні машини і цілу систему більше гнучкою, щоб вони могли виробляти різноманітні моделі. Адже, така фабрика повинна бути спосібна виробляти різні авта на цій самій монтажній системі. Кошт фабрики можна тоді амортизувати на вищу ставку. Новий завод фірми Ніссан має змогу вже виробляти вісім різних видів машин. Західні фабрики здатні виробляти лише два або три види.

У майбутньому, виробництво базуватиметься навколо зміни, анатеми масового виробництва. Тойота запевняє, що вона може тепер виробляти 45,000 різних комбінацій машин. Незалежно від назви, яку прибере нова ера виробництва авт, майбутній фабричний працівник не виконуватиме повторної функції. Він правдоподібно, разом з іншими членами його групи, виконуватиме різні функції з більшою відповідальністю.

Нове фабричне устаткування буде здібне виконувати багато більше функцій. Це нове устаткування матиме здатність брати вказівки прямо з комп'ютерів. Деяку гнучкість можна також осягнути із виробництва більшої кількости частин постачальниками. В Японії вони вже постачають 70 відсотків вартости авта, на Заході лише 50 відсотків. Автомобільні фірми і їхні постачальники мусітимуть спільно ділити свою долю, тобто ближче співпрацювати і визначати кожний крок та його вартість. Ця зміна в спілкуванні між виробниками машин та їхніми постачальниками матиме поважний вплив на автомобільну промисловість. Постачальники вироблятимуть самостійні частини машин. Деякі з них моґтимуть стати новими виробниками автомобілів.

Не всі теперішні виробники машин досягнуть нового століття. Деякі з них злучаться з іншими. Тому не дивно, що одні допомагають іншим. Наприклад, Мазда і Форд, Форд і Ніссан, Форд і Фольксваґен. Цією злукою вони знижують свої індивідуальні інвестиції. Крім коштів, справа довкілля має ще інші впливи від згаданих попередньо на автомобільну промисловість. Творяться нові фірми, які змагають до цього, щоб виробляти електричні авта, ставлячи виклик традиційним продуцентам машин, які розглядають радикальні зміни із застереженням і не з таким завзяттям, як нові підприємці.

Незважаючи на різні старання заступити бензинову машину іншою, бензина все таки залишиться головним джерелом енерґії до XXI століття. Авта вживатимуть її менше і з удосконаленим виділенням ґазів. Дальша майбутність непевна. Тому ці продуценти, в кого буде більша гнучкість вироблятимуть швидко різні машини, матимуть перевагу, а ці, хто навчиться робити зміни швидше, матиме можливість бути першуном на ринку з новими моделями і новою технологією.

† Анатоль Вовк

АМЕРИКА, США, ЗСА ЧИ ЩЕ ІНАКШЕ

(Історія однієї контроверсії)

I

Хоч питання, як передавати українською мовою офіціяльну назву федеральної держави The United States of America (далі ,,Ю-Ес-Ей") виникло ще в минулому столітті і набрало більшої важливости з постанням незалежної української держави після Першої світової війни, ця справа не унормована й донині: більшість української західньої діяспори уживає для ,,Ю-Ес-Ей" назви іншої, як назва узвичаєна досі в Україні.

Справа перекладу цієї назви скомплікована тим, що в доборі українського відповідника перехрещуються різні галузі науки. Як проблема назви окремої країни переклад є предметом назвознавства (ономастики); питання чи States це справжні, держави чи ні, це питання юридичне, питання ж чи слово ,,United" найточніше можна перекласти як Сполучені, Об'єднані, З'єднані чи З'єдинені належить до семантики і термінології. Стосування аналогій тут не багато поможе, бо і в них є розмаїття. За офіційною нормою United Kingdom, це Сполучене королівство, але United Nations, це Об'єднані Нації; USA, це Сполучені Стейти Америки, але Organization of American States, це Організація Американських Держав.

Правда, всі ці проблеми зникають, якщо ,,Ю-Ес-Ей" перекласти просто як Америка, яку це назву, взаємозамінно з ,,Ю-Ес-Ей" вживає і сама людність цієї країни. Але чи справді ми маємо на це право? Адже це назва не держави, а континенту — це Північна Америка, Південна Америка і Центральна Америка узяті разом. Тобто, логічно кажучи, і канадці, і мехіканці це теж американці, а численні жителі цих трьох Америк оправдано озлоблені тим, що громадяни ,,Ю-Ес-Ей" собі цю назву монополізують. Якщо ми десятиліттями боролися проти ототожнювання СССР з Росією, то як ми можемо самі ототожнювати цілий континент з однією лише його державою? Правда, автохтони це роблять, але й вони в офіційному вжитку вживають радше форм the USA, U. S. The Union. Ототожнювання ,,Ю-Ес-Ей" з Америкою притаманне тільки американцям. Для англійців чи німців Америка, — це частина західньої півкулі, Новий світ. Тому видається нам, що коли форми Америка, американський для ,,Ю-Ес-Ей можна ще вважати задовільними в розмовному, побутовому стилю мовлення, то їм ніяк не місце в офіційно-діловому стилю, в назвах наукових організацій тощо. (Тому вважаємо назви Американське НТШ чи НТШ-А гіршими, як НТШ в ЗСА/США, тим більше що НТШ має окреме канадське товариство. У назві Український Термінологічний Центр в Америці (УТЦА) слово Америка стосується континенту, а не ,,Ю-Ес-Ей"; центр має членів, наприклад, в Канаді.

Немає, отже сумніву, що нам потрібна точна назва країни, що в сучасному світі відіграє таку важливу ролю. Саме тепер, коли справу географічних назв має реґулювати окрема українська урядова установа, коли конечність дальшої реформи сучасного українського правопису далі хвилює громадськість як діяспори, так і материка, варто задуматися над тим, чи назва, вживана в Україні для ,,Ю-Ес-Ей" від часів розгрому ,,українізації" на початку 1930 років — Сполучені Штати Америки (США) — задовільна, чи може теж потребує реформи. В діяспорі влучність цієї назви взято під сумнів вже на початку 1950-их років; газетна дискусія довкола цієї проблеми не вщухає і досі. Але й найзавзятіші оборонці цієї назви погоджуються в тому, що Академія Наук України у вільному Києві єдино компетентна вирішувати цю справу та встановляти всенародний стандарт. Знаємо, що донедавна ця академія не мала свого самостійного голосу, а виконувала лише побажання Москви. Тепер цей стан міняється, хоч справа правопису показує, що академія все ще користується командними, недемократичними методами, в порівнянні, наприклад, з 1920-ми роками. Тому, до речі буде подати для зацікавлених справою дещо з історії українського перекладу назви ,,Ю-Ес-Ей" та розглянути як цю справу розв'язувала діяспора, вільна від нівеляційного гніту совєтського режиму.

З історії перекладу

Як далеко в минуле сягають непорозуміння щодо **перекладу** ,,Ю-Ес-Ей", видно з газети ,,Самостійна Україна", перше число якої вийшло у Львові 1905 року. Ця ,,щомісячна часопись" була органом Української Народної партії. На сторінці 5-ій газети бачимо там назву, Злучені Штати, на сторінці 8-ій Злучені Держави, а на сторінці 4-ій ,,північно-американські Злучені Штати". В іншій ,,Самостійній Україні", що містить кредо РУП, його автор Микола Міхновський в 1900 році вживає лише форми Північно-Американські Злучені Держави. Це була форма в загальному вжитку в Галичині до Другої світової війни; вихідці з західньоукраїнських земель привезли її і до Нового Світу. А що менше чисельна еміґрація з центрально-східніх земель України привезли назву США (там відому ще з часів царату), то вже з початком 1952 року почалася в пресі Америки дискусія про те, котра назва ліпша. Вже з самого початку виринула думка більшости дописувачів, що ні одна, ні друга назва не є вповні задовільна і треба би знайти нову, логічнішу та семантично точнішу назву. Тим більше, що правописні словники це містили ні однієї, ні другої форми, а радше їхні модифікації. ,,Правописний слоник" Г. Голоскевича (7-ме) київське видання з 1930 року, кілька разів перевидане на еміґрації) рекомендував лише Північно-Американські Сполучені Штати (ПАСШ), а виданий у Львові в 1941 році ,,Правописний словник" О. Панейка і В. Сімовича — З'єдинені Держави Америки, (Нове слово ,,З'єдинення" було вжите в універсалі Директорії УНР з 22-го січня 1919 року). Але не тільки галичани були за державами, а проти Штатів. Звіт міністра закордонних справ Директорії за кордоном А. Ніковського (що сам був філологом) за серпень 1920 рік вживає назви Злучені Держави Америки, Російсько-український словник правничої мови Української Академії Наук за ред. А. Кримського (теж філолога) з 1926 року рекомендує назву Сполучені Держави. Таким чином твердження дискутантів, що офіційна в УССР назва США (абревіятура якої однакова з російською) була наслідком бажання усунути усякі різниці між обома мовами, мала поважне обоснування. (Цікаво, що назва ПАСШ, яка в Україні зникла з розгромом українізації, ,,воскресла" в 1989 році. У довідковому виданні С. Головащука ,,Словник-довідник з правопису і слововживання", що вийшло під еґідою Академії Наук УССР, знаходимо в реєстрі обидві назви — США і ПАСШ.

Продовження буде.

ПІД БРУКІВКОЮ в торговельному центрі англійського порту Дувр будівельники виявили найстаріший у світі човен. Спеціяльна аналіза показала, що його було збудовано в 1300 році до нашої ери. Будували його ще декельтські поселенці Британських островів, які жили на початку бронзового віку. Не знаючи заліза, старовинні теслярі витесували дубові дошки крем'яними сокирами, відтак зв'язували їх смужками тисової кори. Човен був весельний, однак, ймовірно, мав також вітрила. Рідкісну знахідку буде законсервовано у величезному посуді з морською водою і виставлено для огляду.

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ШКІЛ УКРАЇНИ

У співпраці із Міністерством Освіти України та Товариством Української Мови „Просвіта", Фонд Допомоги Школам України при Координаційному Комітеті Допомоги Україні зобов'язався допомогти видати шкільні підручники: буквар та чотири читанки. Періодично у пресі появлялися звідомлення про поступ у цій співпраці. Буквар та три читанки уже надруковані і розіслані. Вклад ФДШУ у ці видання — 200,000 дол. З цього 4,000 дол. видано на мистецьке оформлення книжок, а за 196,000 дол., на прохання Міністерства Освіти, закуплено в Австрії поліграфічне обладнання, яке допоможе згаданому міністерству у близькому майбутньому видавати шкільні підручники.

На наші прохання, проф. Анатолій Погрібний, перший заступник Міністерства Освіти, відповів на ряд питань, з якими зверталися жертводавці. Ми подаємо його відповідь до відома громаді, яка так жертвенно відгукнулася на наш заклик допомогти Україні із цими виданнями.

Як подано у повищому листі, плянується у близькому майбутньому видання історії України авторства Дмитра Дорошенка (для 7 і 8 кляс), як також вже є домовлення з Міністерством Освіти про високотиражне видання хрестоматії української літератури для вищих кляс. Плянуються дальші підручники історії для інших кляс. Наша тісна співпраця із Міністерством Освіти обіцяє у майбутньому щедрі плоди для школярів України. Сподіємося, що щедра допомога української діяспори в ЗСА і Канаді дозволить нам і надальше продовжувати це благородне діло.

Володимир Воловодюк

До Координаційного Комітету Допомоги Україні,
Панові В. Воловодюку
Вельмишановний пане Володимире!

На Ваш стурбований лист повідомляємо, що комплект підручників для читання та навчання грамоти видано такими тиражами: буквар „Материнка" — 500,000 прим., читанки „Ластівка", „Біла хата" і „Писанка" — по 300,000 прим. кожна. Читанка „Зелена неділя" знаходиться на виробництві і вийде найближчим часом тиражем 280,000 прим.

Школи України замовили і отримали на початку 1992—93 навчального року через книготоргівельні організації облкниготоргів (ОКТ) та облспоживспілок (ОСС) буквар „Материнка" у кількості. 320,000 прим., кожної з читанок — по 280,000 прим. Решта згаданих підручників закладено у резерв Міністерства освіти України для забезпечення шкіл України відповідно до їх додаткового замовлення.

Ускладення іноді виникають під час транспортування, але ще не було випадків, коли б школи не отримали замовлених ними підручників.

На жаль, ряд областей у зв'язку з недостатньою поінформованістю замовили буквар і читанки лише на контингент учнів 4-річної початкової школи, тому окремі школи не змогли забезпечити ними решту учнів початкових клясів. Зараз Міністерство освіти за рахунок резерву компенсує цим областям їх потребу.

Повідомляємо також, що „Історія України" проф. Дорошенка знаходиться на виробництві видавництва „Освіта". Кошторис на її видання додається.

Що стосується домовлености про пересилку в ЗСА 300 комплектів (букварів і читанок), то це терміново буде зроблено. Про день і рейс літака, яким буде їх відправлено, Вам повідомимо додатково.

Крім того, надсилаємо Вам відомості про замовлення на буквар і читанки кожної з областей України.

Сподіємось також на продовження співробітництва особисто з Вами, п. Володимире, та з фондом, який Ви очолюєте, в справі забезпечення вчителів та учнів шкіл України літературою, яка їм вкрай необхідна зараз.

З щирою повагою, — перший заступник міністра

А. Г. Погрібний

М. Ольшанського...

(Закінчення зі стор. 2)

На фото (зліва направо): Павло Олексюк — голова чикаґаської окружної ради УНС, Ґльорія Пашен — віцепрезидент УНС, Михайло Ольшанський — Братський Союзовець 1992 Року, — Володимир Сохан — головний секретар УНС.

шій громадській праці, незважаючи на своє право на заслужений відпочинок. По чесне звання „Братського Союзовця 1992 Року" ледве чи могли знайти кращого кандидата, як невтомного й постійно активного М. Ольшанського, якому цілим соборним УНСоюзом гукаємо: многая літа!

Вшанували пам'ять М. Шафранюка

У понеділок, 30-го листопада 1992 року, у першу річницю смерти великого ентузіяста, добродія і фундатора українського мистецтва св. п. Михайла Шафранюка відправлялись Служби Божі і Панахиди за спокій його душі в церкві св. Марії в Тернополі, Україна, та в церквах свв. Миколая і Димитрія в Торонто. Того дня, о год. 7-ій вечора біля 200 осіб, з двома Владиками, священиками, представниками українського організованого життя і громади, відбувся в залі Українсько-Канадської Мистецької Фундації жалібно-поминальний вечір.

Голова дирекції КУМФ Роман Вжесневський привітав учасників, зложив співчуття Ярославі, дружині покійного, про якого згадав коротким словом признання, похвали і пошани та просив Владик Ізидора Борецького і Юрія Кліщука провести молитву. По молитві довше слово про життя і суспільно-громадську, а зокрема всебічну моральну й матеріяльну допомогу у розвитку українського мистецтва і створення Фундації і ґалерії подружжям Шафранюків говорив д-р Богдан Стебельський.

Опісля молоденька поетеса з України Оля Підберезкіна гарно продеклямувала свої два вірші присвячені покійному: „Пам'яті М. Шафранюка" і „Вінок України". Із певним зворушенням учасники вечора побачили на екрані телевізії відео-монтаж із життя покійного, починаючи від молодих літ в рідній Україні, перебіг життя на еміґрації в Арґентині, а опісля в Канаді та під час праці у розбудові мистецької ґалерії, створення фундації, аж до останньої хвилини трудолюбивого життя. Добрі і змістом і голосом випали коментарі Р. Вжесневського, які часто доводили до зворушливих хвилювань, а світлина усміхненого М. Шафранюка створювала враження, що він, як давніше між нами, розмовляє, плянує, радіє успіхами і сумує невдачами. Щирою подякою за висловлені співчуття вдові Ярославі, Владикам за участь і молитви та всім учасникам Р. Вжесневський запросив до спільної трапези, приготованої Дирекцією КУМФ і куратором ґалерії мистцем Павлом Лопатою.

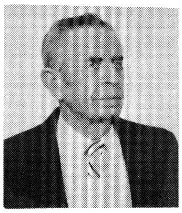
М. Шафранюк народився 6-го листопада 1911 року в селі Худіївці в Борщівщині, належав він до тих здібних, амбітних юнаків, які бажали вчитися, щоб вирватись в ширший світ поза село, що в тих часах не було так легко. Він, закінчивши місцеву сільську школу, а опісля торговельно-кооперативні курси, почав працювати в борщівському, а відтак тернопільському повітових союзах українських кооператив. Одружившись в 1936 році з Ярославою, з відомого великого роду Завадовичів, М. Шафранюк знайшов в її особі відного помічника в здійсненні спільних плянів на все своє багатогранне й трудолюбиве життя. Помер в суботу, 30 листопада 1991 року, пару днів перед здійснення його життєвої мрії, коли Україна засвідчила референдумом свою волю до незалежного державного життя. Св. п. М. Шафранюк своєю працею і доробком, що придбав і віддав для української культури, мистецтва, допомоги Україні, заслужив собі на признання, пошану і любов, яка буде записана в серцях його найближчих і на сторінках історії українського поселення на Заході.

В. Дідюк

ПРЕЗИДЕНТ МОЛДОВИ Мірча Снігур заявив в інтерв'ю для національного радіо, що Молдова ніколи не підпише статуту Співдружности Незалежних Держав, який означав би наближення СНД до форми, ідентичної колишньому Совєтському Союзові. „Молдова виступає за прямі двосторонні зв'язки з незалежними державами", підкреслив президент М. Снігур.

Помер заслужений союзовий діяч М. Ґлова

У вівторок, 20-го жовтня 1992 року, мов блискавка з ясного неба по Кліфтон Гайтс Па., і колиці рознеслась вістка, що вже нема між живими заслуженого союзового, громадського й церковного діяча Михайла Ґлови.

Св. п. М. Ґлова.

Про смерть М. Ґлови ніхто не хотів вірити, бож він не хорував, а життєрадісний в повному стані здоров'я поїхав автомобілем полагодити родинні справи і дещо купити. Вертаючись до хати, дістав серцеву атаку і, за Божою ласкою, ще зумів затримати автомобіль на такому мнісці, що не було жодного ушкодження чи випадку для інших. Викликане поготівля не врятувало життя, М. Ґлова мав 72 роки.

М. Ґлова народився в селі Теплиця біля Ярослава, Україна, де ще в молодому віці включився в громадську працю. Коли почалась німецько-польська війна, він покинув рідне село і поїхав до Баварії, Німеччина, щоби навчитись відповідного фаху. Там перебував до закінчення Другої світової війни і 1945 року переїхав до славного табору для втікачів в Реґенсбурзі. Там запізнав молоду Галину Черніґу, з якою одружився, а відтак завдяки спонзортву ЗУАДК 1949 року молода пара переїхала на працю до Америки в Мериленді. Відробивши дворічний контракт, родина Ґлови переїхала до Кліфтон Гайтс, Па., де Михайло вступив до 128-го Відділу УНСоюзу, Товариства ім. Тараса Шевченка. В короткому часі був обраний до Управи, виконував союзову працю на різних постах, а найдовше був взірцевим секретарем Відділу. За віддану організаційну працю був нагороджений почесною плякетою і грамотою. А як секретар Відділу був учасником чотирьох конвенцій УНСоюзу. Поза союзовою працею Михайло був активним членом Управи Українського Американського Горожанського Клюбу, де приміщення мав і 128-ий Відділ УНСоюзу. Слід згадати і це, що М. Ґлоба не жалів часу для місцевої Української Католицької Церкви, належав до церковного комітету.

Похорон, Богослужбу відправив в церкві свв. Петра і Павла о. парох Теодор Ганусяр, який також сказав змістовне слово про покійного. Тіло св.п. М. Ґлови похоронено на українському цвинтарі свв. Петра й Павла.

Покійний залишив у смутку дружину Галину, сина Михайла з родиною, дві заміжні доні, Ольгу і Марію з родинами, чотири внуки і одного правнука. В Україні залишились чотири сестри і три брати, а також один брат з родиною живе в Німеччині. Залишив в смутку приятелів, друзів і сусідів Кліфтон Гайтс та велику родину Філядельфійської Союзової Округи.

Родина покійного, завдячуючи прибуття до Америки Злученому Українському Американському Допомоговому Комітетові, як спонзорові, зарядила, щоби замість квітів на могилу, чи інші пожетви вплачувати до ЗУАДК, як поміч потерпілим українцям в колишній Юґославії.

Пам'ять про покійного М. Ґлову як відданого союзовця завжди залишиться між нами живими.

Степан Гавриш

Громадський комітет звітує

Як своєчасно було подано до преси, в Чикаґо, 23-го серпня ц. р., відбулися урочистості з нагоди першої річниці проголошення самостійности України, які зорганізував окремий Громадський комітет під головуванням інж. Святослава Личика, а в його склад входили представники Українського Конґресового Комітету Америки, Відділ Іллиной, Українсько-Американської Координаційної Ради, Т-ва Сприяння Народному Рухові України в Чикаґо, Союзу Українок Америки, Окружна Управа (що було помилково пропущено в попередньому звідомленні), Українського Золотого Хреста, 12-ий Відділ у Чикаґо, Об'єднання Жінок Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Братства Дивізійників, Товариства і Об'єднання кол. Вояків Української Повстанської Армії, Організації Української Молоді Пласт, Спілки Української Молоді, Об'єднання Демократичної Української Молоді, Об'єднання Українських Жінок Організацій Чикаґо й околиці.

З тієї теж нагоди переведено збірку (до пушок) під усіма українськими церквами в Чикаґо й околиці, що в загальному принесло суму 3,307 дол., як також розпродано синьо-жовті прапорці, що дало прибутку 770 дол. (прапорці пошили членкині ОЖ ОЧСУ).

Після вирівняння рахунків, пов'язаних з витратами (жетони, прапорці, реклями, написи тощо) на конті залишилось 3,623.73 дол. З тієї суми виасигновано 1,000 дол. для Асоціяції дослідників Великого голоду в Україні й 425 дол. для 17 студентів з України, які студіюють в Пердю університеті, Індіяна. Одну тисячу призначено родинам, що їхні рідні втратили життя в шахті Донбасу й 1,000 дол. родинам тих, що загинули в боях у Боснії. На конті залишилось 198.73 дол., які будуть теж передані на допомогу Україні.

Громадський комітет щиро дякує всім організаціям за співпрацю, яка уможливила успішне й достойне переведення святкувань Докладний касовий звіт переслано до всіх збирачів.

І. Т. Ґорчинська

Шановні Секретарі та Організатори УНС!

Членська кампанія 1992 року кінчається з 24-им грудня. Тому аплікації нових членів прийматиме Головна Канцелярія тільки до 24-го грудня 1992 року.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати аплікації вчасно, щоб вони дійшли до Головної Канцелярії не пізніше, як 24-го грудня 1992 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

Одна із славних писанкарок

Я довго розшукувала її в долині сонця Арізони, дочку нашої казкової Волині, мавку душею і серцем, Олесю Романенко, яку полюбила тепер назавжди. Дорога до її садиби, що біля міста Тусан, в'ється через пустелю, оточену високими фантастичними горами, а навкруги ростуть гігантські кактуси та рідні дерева, що люблять жагуче сонце.

І ось тут, ми знайшли чепурний будинок, оточений півниками, чорнобривцями, мальвами, соняшниками, — серед пустелі нам навстріч усміхнулась Україна! А коли ми зайшли в оселю, то побачили безліч розмаїтих писанок, одна другої кращих, рідні вишивані рушники, на стінах портрети героїв, що віддали своє життя за волю України, і безліч книжок — Лесі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка, Богдана Лепкого і багатьох інших корифеїв нашої літератури.

Народилась Олеся Романенко на Волині, в старовинному місті Острозі, в козацькій родині, пращури якої століття йому назад відстоювали свободу України. Прапрадіда Олесі, козацького полковника Шікірявого порубали поляки, коли він був на службі у гетьмана Остряниці. Олеся вчилась спершу в українській гімназії в Острозі, яку пізніше поляки перетворили на польську. Але Олеся не забули нічого, чому її навчала бабуся, ні рідної мови, ні мистецтва розпису писанок, ні волинських пісень, ні віршів Кобзаря.

Після закінчення гімназії та вчительської семінарії Олеся Романенко вступила на педагогічний факультет Львівського університету, де студіювала чужинецькі мови. Та ураґан Другої світової війни закинув її в Европу, в табір біженців під Нюренберґом, де вона і тисячі українських жінок розписували писанки, викликаючи подив і захоплення людей всіх національностей. Коштовні українські вишивки в ті страшні повоєнні голодні роки вимінювалися на харчі, щоб врятувати себе і дітей від голоду, а писанки служили найкращим подарунком.

Переїхавши в Америку, Олеся Романенко почала пропагувати українське мистецтво писанкарства за океаном. Вона організувала гуртки в школах, в коледжах, робила виставки на фестивалях народної творчости в університеті м. Тусона, в церквах у Міннесоті, Каліфорнії, Арізоні.

В тяжкий післявоєнний час Олеся Романенко виховала своїх дітей і внуків в любові до України, до її історії, рідної мови, до її невичерпного народного мистецтва. Її внучка, Роксана Лист, що живе в Міннесоті, також прегарно розписує писанки. Цей талант в неї від бабуні і вона його ніколи не зрадить, а тим більше свою кохану Україну. Професор Гріфіц, що працює на факультеті фольклору у Тусоні, був захоплений писанками Олесі Романенко і написав про її творчість велику статтю. Її писанки демонструвалися також в галерії мистців Аристронга в місті Памоні.

Олеся Романенко прекрасно знає символіку писанок, як і де їх розписують на Україні. Вона розповідала мені, що в старі часи люди, щоб попередити напад татар, малювали на писанках стріли і передавали їх в інші села.

Олеся Романенко, маючи 82 роки, не вагаючись вирішила поїхати на Перший Всеукраїнський з'їзд писанкарів, що відбувся 2-го—7-го вересня ц. р. в Києві. Вона сказала своїм дітям, що це її святий обов'язок — поїхати на такий рідкісний форум, ще й мобілізувала на цю далеку подорож свою внучку і свого зятя. Я була захоплена її невгасимою любов'ю до Батьківщини, її мужністю та енергією. Повернулася окрилена, захоплена побаченим і почутим. Кожний день з'їзду був насичений цікавою програмою.

Перший Всеукраїнський з'їзд писанкарів став знаменною подією в культурному житті України, він послужив відродженню українського прапрадівського мистецтва, що зветься писанкарством, що має історію, яка виринає з глибин тисячоліть, свою символіку, і переходить з покоління в покоління.

Американські скульптори і мистці високо оцінили українське мистецтво розпису писанок, вони твердять, що українські писанки мають право експонуватися нарівні зі світовими шедеврами мистецтва.

Олеся Романишин вважає, що історію писанки треба вивчати, як і історію інших видів мистецтва. Писанкарство оспіване в піснях і легендах, йому вже п'ять тисяч років, а може й більше.

На з'їзді було прочитано багато цікавих доповідей про історію Писанки, її символіку, про писанкарів з різних реґіонів України. З особливою теплотою Олеся Романенко згадує заслуженого майстра народної творчости України Дмитра Пожоджука, який разом зі своїми однодумцями доклав великих зусиль, щоб наша Писанка знову засяла на весь світ своїми веселковими фарбами. Ми вітаємо також появу першого числа Всеукраїнсько культурно-мистецького етнографічного журналу „Писанка", — то подарунок для всього українського народу.

Тяжко було розлучатися Олесі Романенко і її внучці Роксані зі столицею України, з Дніпром, з Лаврою, Св. Софії, Володимирським Собором, з новими друзями. Вони залишили Україну окриленими незабутніми враженнями.

І ось ми знову в гостинній оселі Олесі Романенко. На коліні в неї сидить зореокий дворічний хлопчик. На прохання бабуні він нам співає українську пісню: „Оце ж я, Ярема, мудра голова!".

Люті часи світової війни та жахлива народовбивча політика колишніх можновладців імперської і комуністичної Москви позбавила мільйони українців — одних життя, інших — Батьківщини.

Ця прекрасна українка несхильно вірить у перемогу нашої великої правди, у світло „Великодня", в те, що на долонях наших дітей, внуків і правнуків, і в їхніх душах та серцях буде сяяти Писанка — символ миру, добра, любові — берегиня святої України.

Галина Маняко

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

УАСТ „Львів" Клівленд-Акрон „Іґелс" — 4:3

Неділя, 18-го жовтня 1992 р. — Оці чергові змагання УАСТ „Львів" розіграв на виїзді в Акроні з поважним суперником, який вже декілька років є під вершком табелі. Помимо того, що „Львів" започаткував змагання з запасовими змагунами, гра проходила з змінним щастям і впродовж 20 хвилин була рівнорядною. Проте в одній з підворітних ситуацій вортар „Львова" був випадково контужений власним оборонцем і мусів зійти з площі. Його заступив звичайний гравець, так що „Львів'янам" прийшлось грати десятьом. Противник, скориставши з цього, почав бомбардувати ворота гостей і в скорому часі відкрив ведення 0—1 в свою користь. „Львів'яни" знову ж започаткували дефензивну гру, що було помилкою, і заробили собі на карний коп з якого скористали господарі, стріляючи другого ґоля. При стані 0—2 в некористь „Львова" закінчено першу половину гри.

Після перерви наспіла довго очікувана допомога, а воротар зайняв свою позицію на воротах. Ці зміни позитивно вплинули на дух змагунів і самий хід дальшої гри. Львів'яни рішили не тільки вирівняти, але і виграти ці змагання. Гості провели декілька добре продуманих атак, з яких скористали нападники Львова Л. Нанчов та І. Луксіч, вирівнявши вислід: 2—2. Господарі вдалися до дефензиви, викопуючи мячі поза лінії і спричинили корнер, який успішно використав І. Луксіч, посилаючи м'яч у ворота противника. При стані 3—2 в користь „Львова", господарі підвищили тепло і повели спорадичні атаки. . Львів'яни, бороняючись в одній з підворотних ситуацій, створили, на думку судді, одинадцятку (зовсім незаслужено), яку використали господарі вирівнюючи вислід 3—3. Тому що до кінця змагань не залишилось богато часу, господарі почали грати довгими подачами, одну з яких посеред поля переловив „динамівець" Кость Стариков, обігравши двох змагунів Акрону і перед самими воротами противника подав ідеальний м'яч Л. Нанчову, а той гострим стрілом підвищив вислід: 4—3 в користь львів'ян, який і залишився до кінця змагань. Треба відзначити, що найкращим змагуном на площі був воротар „Львова" Михайло Шепарович, а „дебют" 18-річного змагуна Володимира Нагірняка з Кубані (новоприбулого) пройшов більш як задовільно.

На думку, однак, насувається питання, чому на виїздах „Львів'янову" бракує змагунів, нема навіть резерви, спеціяльно в час, коли відбуваються змагання американського футболу клівлендських „Бравнс". Тому явищу треба положити край, бо без порядку і дисципліни — успіх і проґрес немислимі!

Іван Росул

УАСТ „Львів" — Мадяр А. С. 4—2.

Неділя, 25-го жовтня 1992 р. — Ці змагання „Львів'яни" розіграли знову на виїзді — тим разом проти мадярів, які, маючи в своїй лінії нападу двох скорих і цільних стрільців, започаткували змагання довгими подачами і йшли на прорив. Перших 25 хвилин мадярам вдалося кілька разів підійти під ворота „Львова", але оборона їх успішно ліквідувала. Однак з одного наступу мадярам таки вдалося відкрити ведення 1—0 в свою користь! Це нарешті збудило львів'ян і вони зразу пішли в контратаку, яка хоч і закінчилася тільки стрілом в поперечку воріт мадярів, всеж надала тон дальшій грі. Львів'яни частіше підходили під ворота противника і в короткому часі напасник Нанчов гарним стрілом вирівняв вислід 1—1. Львів'яни зповільнили темпо, мадяри знову ж старалися за всяку ціну підвищити вислід в свою користь, що нарешті їм і вдалося, витягти воротаря львів'ян вглиб поля та перекинувши його легким стрілом, здобули другого ґоля. „Львів" знову почав наступ, мадяри, обороняючись, застосували гостру гру під своїми таки воротами, за що суддя відсвистав одинадцятку, з якої львів'яни не скористали, пославши, м'яч прямо в руки воротаря мадярів. При стані 1—2 в некористь „Львова" закінчено першу половину гри.

Після перерви і доброї лекції тренера „Львів" серйозно взявся до праці і вже в наступних 10-ть хвилинах новонабутий „динамівець" Кость Стариков з корнерового копу — головою посилає мяч в сітку мадярського воротаря. П'ять хвилин пізніше той самий змагун, переловивши м'яч перед воротами мадярів, сильним низьким стрілом підвищує вислід. При стані 3—2 в користь „Львова", мадяри зайняли оборонні позиції, викопуючи м'ячі поза лінії грища — створивши декілька підряд корнерів, з яких один успішно використав оборонець „Львова" Богдан Бурдяк, посилаючи м'яч у ворота мадярів. При висліді 4—2 в користь „Львова" противник застосував гостру гру, однак це аж ніяк не змінило ситуацію. Ціла друга половина — належала „Львову". Прикро і зовсім незрозуміло, чому мадяри, завжди граючи добрий футбол, вдалися совсім непотрібно до такої брутальної гри — скалічивши воротаря і гравця „Львова"? Вина, здається, по стороні судді, який протягом цілої гри переочував „фавлі" мадярів і їх фавризував в наслідок чого гра вийшла з поза його контролі. Місцева футбольна ліґа повинна звернути свою увагу на кваліфікацію суддів, бо деякі з них не є на висоті своїх завдань, що у великій мірі шкодить розвиткові футболу та „децимує" місцеві футбольні дружини.

Іван Росул

УСК Ню Йорк — Фейфілд „Кікерс" — 0:1

Не щастить першій дружині УСК на початку нового футбольного сезону. В неділю, 1-го листопада ц. р., футболісти УСК відбули п'яті з черги змагання за чемпіонат II-ої дивізії Космополітальної Ліґи і цим разом зазнали поразки, вислідом 0:1. Як і в попередніх виступах, наші футболісти показали гарну гру, одначе не дописали „снайпери" нападу, які не використали догідні до здобуття ґолів ситуації. До перерви вислід залишився — 0:0. Після відпочинку гра прибрала на темпі й обидва суперники мали однакові можливості, яких кращими виявилися „Кікерси", що зуміли остаточно здобути рішального ґоля. Втративши досі 10 точок, наша дружина значно погіршила свою позицію в показнику табелі ігор, в якій займає останнє місце.

Провід футбольної ланки УСК оцим запрошує українських футболістів до своїх дружин. Зацікавлені виступати в складах футбольних дружин УСК у Ню Йорк можуть голоситися до провідника і тренера дружин — Стефана Коваленка на слідуючі числа телефону (718) 389-1621, вечером, або в часі дня (718) 358-4000 екст: 270.

С. К.

ЗАКЛИК

Шановна українська громадо!

Як відомо із світової преси, нові докази категорично свідчать про велику несправедливість американського департаменту юстиції (ОСІ) у фальшивому оскарженні Івана Дем'янюка. Вже у 1978 р. ОСІ мав конкретні дані, що І. Дем'янюк не був катом в Треблінці, але все таки започаткував і вперто продовжував судовий процес проти нього.

Два тижні тому федеральний апеляційний суд 6-ої округи у Синсиннаті, Огайо, із своєї власної ініціятиви наново відкрив справу видачі І. Дем'янюка до Ізраїля. Такий крок без прецеденту в історії американського права. У своєму розпорядженні федеральний суд зазначив, що зробив це рішення, бо „зайшли серйозні питання щодо поведінки американських прокураторів". Цей суд має право уневажнити видачу Дем'янюка і тоді Ізраїль, згідно з умовами договору з ЗСА, буде змушений відіслати підсудного до Америки. Оборона — себто родина Дем'янюка — має тільки до 11-го серпня 1992 року, щоб представити свої докази та правні арґументи.

Справа Дем'янюка вже тягнеться 15 років, емоційно і фінансово вичерпуючи його родину, котра наполегливо працює в його обороні. Українська діяспора жертвенно підтримувала цю працю. На жаль, знайшлись особи, котрі, без жадної фахової підстави критикували професійну оборону і своїми наклепами довели до повного краху фонду оборони.

Нарешті прийшла велика нагода закінчити цю несправедливість проти І. Дем'янюка. Було б ще більш несправедливим, якщо в моменті коли цілий світ, включно із Ню Йорк Таймсом, закликає до оновленого повного розгляду цієї справи, родина Дем'янюків не мала фондів щоб нарешті захистити свого батька. Їм треба негайної щедрої фінансової допомоги. Просимо висилати ваші датки безпосередно на нижче подану адресу — це є єдиний фонд допомоги оборони Дем'янюка: John Demjanjuk Defense Fund, P.O. Box 92819, Cleveland, Ohio 44192.

Едвард Нишник, голова, Фонд Оборони Дем'янюка

Адв. Андрій Филипович
Адв. Михайло Варис, мол.
співголови Комітету оборони при Українсько-Американському Товаристві Адвокатів